

Prvi Maj — Dan radosti u JRM

Poruč. b. b. Dušan Jelić, Pula

Već je prošlo 66 godina, otkada napredno čovječanstvo slavi ovaj dan.

1. maja 1890. godine okupili su se prvi put i naši radni ljudi, socijalisti, sa crvenim zastavama u dvorani »Hrvatskog sokola« u Zagrebu i na taj način se priključili sveopćoj proslavi i manifestaciji naprednog čovječanstva. Borbena smotra rada, solidarnost, vjera u progres i sretnu i ljepšu budućnost radnog naroda, to su bila stremljenja radničkog pokreta.

Prolazile su godine. Uskrsavali su i smjenjivali se burni dani i privremena zatišja. Nastajali su i nestajali režimi, vlade i države, ali je nasuprot njima stajala sve čvršća, jača i masovnija radnička klasa. Stajale su snage, koje su mračnoj ropskoj prošlosti čovječanstva pretpostavljale Socijalizam — istinsku i humanu budućnost čovječanstva.

I iz godine u godinu, bez obzira na geografsku širinu i dužinu, bez obzira na političku obojenost vlada i režima izlazili su radni ljudi tog proljetnjeg dana na ulice, polja i šume i povezivali prošlogodišnji Prvi maj s postignutim pobjedama, jučerašnju borbenost sa sutrašnjim pregnućima.

Često puta su tih dana crveni karanfili u zupčku na odijelu bili natopljeni vlastitom krvlju, crvene su se zastave crvenile od vlastite krvi svojih nosilaca, ali mjesto palih slijedećeg 1. maja bilo ih je uvijek više i više.

Čak ni ratovi nisu bili u stanju da prekinu tu živu prvomajsku nit. Francusko-pruski rat 1871. donio je Parišku komunu, a Prvi svjetski rat — Oktobarsku revoluciju i prvu državu radnog naroda, a osim toga i niz revolucionarnih talasa i pobuna, među kojima i kod nas pobunu mornara u Boki.

Drugi svjetski rat je pretpostavio svojim svršetkom jednu novu stvarnost, u kojoj je Socijalizam objektivna stvarnost većine čovječanstva. Od Kine, Indije, Burme pa sve do granica Odra i Soče socijalizam je životno djelo radnih ljudi. Socijalizam je iznad svega naša krvlju i srcem izvojevana stvarnost.

Socijalistički osjećaji su danas u svim onim pregaocima, koji se bore za miroljubivu i progresivnu suradnju i mir. Očuvanje mira u današnjim uslovima naučnog progressa znači boriti se za Socijalizam.

Gledan kroz tu prizmu događaja, Socijalizam i 1. maj se prikazuje kao dva izraza jedne te iste realnosti, kao društvena stvarnost naprama njenoj sublimiranoj, duhovnoj i simboličnoj sintezi: 1. Maj je borbena prošlost i stvaralačka i radosna sadašnjost; 1. Maj je i vizija ljepše budućnosti.

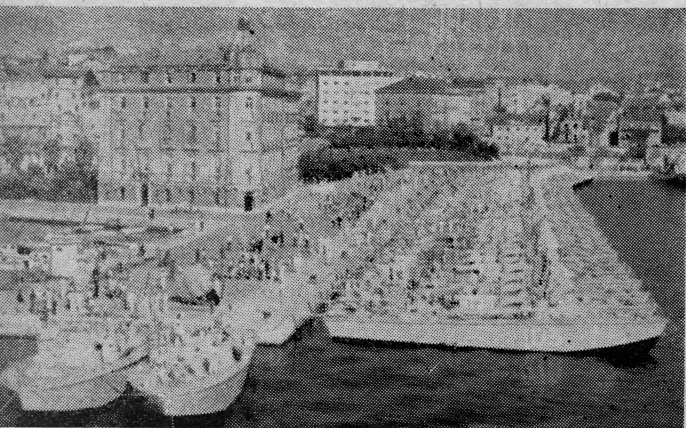
Danas je za sve naše radne ljude taj dan, dan radne smotre i dan sveopće radosti. Ima li u čovjeku ljepše radosti, nego u priznanju i priznavanju njegove djelotvornosti? Tog dana naš čovjek izlazi sam pred sebe i pred svoju zajednicu, da bi se predstavio sa svojim uspjesima i da bi od zajednice primio zaslužen priznanje. U tom priznanju je sva ljudska radost, puna, životna, stvaralačka ljudska radost.

I za nas, potomke starih Neretljana, uskoka i pobunjenih bokeških mornara, nas odgojenih na njedrima naše slavne narodne revolucije to je dan borbene i radne smotre.

Još nedavno smo plovili i tukli neprijatelja sa drvenim brodicama. Danas plovimo na modernim najsuvremenijim uređajima. Još jučer smo plovili nošeni iskustvom starih predaka i ribara, a danas iz naših škola, iz dana u dan, izlaze sve stručniji novi kadrovi.

I uvijek . . . Kada je udarena prva zakovica, u tom i tom našem brodogradilištu . . . i kada je zaplovio prvi naš torpedni čamac, izgrađen u našem brodogradilištu, bila je to radost . . . I kada je prvi put 1949. zajedrio s našim pitomcima obnovljeni školski brod »Jadran«, i kada je to isto 1952. godine učinio naš novi školski brod »Galeb«, opet je to za nas bila radost . . . Radosni i razdražani smo bili, kada smo 1949. godine završili prvu klasu Vojnopomorske akademije, a radovali smo se isto tako i naredne 1950. godine kada su izašle prve klase naših drugova oficira tehničara. Radost je bila i kada su nakon dvije godine izašli naši prvi svršeni slušaoci Više vojne pomorske akademije . . .

S ponosom i neobuzdanom radošću smo bili ispunjeni, kada je Maršal Tito s našim drugovima

Torpedni čamci na vezu u jednoj našoj luci

1953. godine na »Galebu« zaplovio put dalekih mora, na »put mira« i međunarodne suradnje. I svaki slijedeći put »Galeba« s našim Maršalom bio je za nas i radost i priznanje.

I kada smo ljeti 1951. godine izvršili kombinirane desantne manevre na našu obalu, bili smo velikim ponosom i razdražanom radošću ispunjeni, jer to su bili najveći manevri te vrste u historiji jugoslavenskih naroda.

Iz godine u godinu dolazili su nam sve noviji i noviji brodovi raznih tipova i klasa, dolazile su i ulazile u borbeni sastav naše ratne mornarice novi kadrovi i novi stručnjaci-specijalisti: artiljerici, torpedisti, mineri, vezisti. Prošle godine dobili smo i prve naše oficire elektronske specijalnosti.

I radost je za nas bila svaki naš uspjeh u razvoju naše trgovačke mornarice, jer smo svijesni naše zajedničke pripadnosti i povezanosti s našim morem.

Svaki Prvi Maj je bio u cijeloj našoj socijalističkoj zajednici onaj dan, kada smo polagali račun pred sobom, pred našim narodima i pred svojim Vrhovnim komandantom. Izlazili smo s onim, što smo učinili, što smo postigli.

Budući da smo za sobom, odnosno pred sobom imali velika djela, to je bila i velika radost u priznanju, koje nam je uzvraćao naš narod i naš Vrhovni komandant.

I kada svane taj dan — kada se iz noći pomole prvi dnevni obrisi prvomajskog dana, cijela luka, brodovi, ulice — iskićeni su s hiljadama raznobojnih zastavica, kao da se bezbroj šarenih morskih ptica spusti na grad i luku da svojim prisustvom uljepša taj dan. Brodovi su se uokvirili u svoj najsvečaniji izgled. Viju zastavnu galu.

Pun je ovaj dan. Pun krilate, ljudske radosti i neke ushićene napetosti.

Naši će drugovi čvrstim i skladnim paradnim korakom prodefilirati pred tribinom Maršala Tita. Iz hiljade i hiljade razdražanih grla će se prenositi duž beogradskih ulica . . . »Mornari . . . Mornari«. Ima li od toga ljepše radosti i veće nagrade?

Tako isto će biti u Zagrebu . . . Splitu . . . i t. d.

Svoj boravak u unutrašnjosti će pitomci i mornari u međuvremenu bogato iskoristiti. Upoznati će naše ljude, koji su daleko od mora sa svojim životom, upoznat će ih s morem. Improviziraju se izložbe, priredbe, nastupi, koncerti. Dinamičnost i improvizacija su osnova života na moru i zato su sve te manifestacije, već po tradiciji, uvijek ukusne i uspjele.

Izlažu se radovi slikara i foto-amatera — pripadnika naše ratne mornarice.

Naročito je, tako, prilikom prošlogodišnjeg prvomajskog boravka u Beogradu i u ostalim našim gradovima, uspjela izložba mladog i talentiranog slikara pitomca Rusimovića Živorada, koji je samo par mjeseci iza toga tragično nestao u zajedničkoj senjskoj »plavoj grobnici«. U njemu je naša mornarica, a napose naša likovna umjetnost izgubila jedan veliki talenat.

Pitomačka dramska grupa VPA izvela je prošle godine s uspjehom poznatu dramaturgiju romana iz pomorskog života na Pacifiku »Pobuna na Kejnu«.

Folklor, sportska takmičenja i priredbe su u tim prvomajskim danima bili organski povezana cjelina s posjetama tvornicama, institutima, školama, i t. d.

Bilo je to međusobno upoznavanje i približavanje ljudi s mora i onih, koji vole more. Svaki naš čovjek voli more i voli i cijeni one, koji na njemu žive; koji ga brane. Radi toga i mornari daju sve od sebe, da bi to more približili što bliže srcima naših radnih ljudi . . .

I dok se lepršaju zastavice u luci i dok desetine i desetine brodića isplovljava put bližih i daljih pitomih uvala, na njima se ori pjesma.

Radostan je to dan i radosni su ljudi. Tu među tim radosnim ljudima smo i mi pripadnici JRM.

• Prvi Maj je naš, svih nas, najradosniji dan.

Mornari u maršu